

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

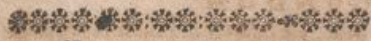
**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput II. De modo interrogandi sint Pœnitentes à Confessario observando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

CAPUT II.

Demodo interrogandi Pœnitentes, à Confessarijs observando.

SI, quod res est, fateri velimus: non spectat ad officium Confessarij, Pœnitentem interrogare, sed audire (1.) Ratio est, quia tribunal istud à ceteris peculiare habet hoc, quod in eo absolvatur, qui crimen fatetur, & damnetur, quitacet. Unde nullius plus interest, quam nocentis, ut veritas cognoscatur: Itaque necesse non est, venatorum more questionum reibus eam circumdare: satis est Confessario, patienter expectare, donec ipsamet ultro se in prædam offerat, quemadmodum Monoceros ad sinum virginis confugiens. Ita quidem à tu ipso fieri oporteret, sed alia modò sunt omnia. Pœnitentis verecundia, exigua examinis, doloris, atque propositi præmissa dispositio, sæpissimè Confessarium cogunt, interrogandi onus in se suscipere, à quo aliàs ipsum liberum esse conveniret. (2.) Si ergo cupis, ut ritè iudicium procedat, oportebit resèpenerò Rei partes agere (qui, ut jam diximus, Accusatoris quoque personam sustinere debet) atque illius imitari patientiam, qui dixit: *Causam, quam nesciebam, diligentissimè investigabam.* Job. 29. 16.

Dux tamen peccantium classes questionibus specialiter sunt juvandæ, qui præfigurati sunt in duobus illis famosis energumens, quos Christus libertavit. *Matth. 12. 22. & Marc. 9. 24.*

R. P. Segneri *Instrucl. Confessarij.*

Quidam veritatem non manifestant ob ignorantiam, & hi sunt *muri & cæci*, sed cæcitate plerumque voluntariâ, quia debitam non adhibeat diligentiam, quâ illam excutiant. Alij veritatem premunt ex malitia, sicutque *muri ac surdi*: nolunt enim audire interna conscientie monita, quibus ad eam revelandam stimulantur. Loquamur nunc de prima classe. Multi sunt, qui, cum habeant conscientiam non quidem malam, sed involutam ac intricatam, nunquam se applicabunt eidem examinandæ. Accidit ipsis, quod experiuntur ij, qui domi morosas ac terribas alunt uxores, nunquam non timent suas ædes revisere, docti jam experientiâ, quàm verè dictum sit: *Melius est habitare in terra deserta, quam cum muliere rixosa.* Prov. 21. 19. Cum his mediâ incedendum est viâ; ut nec debita curæ quid in te patiaris desiderari, neque etiam omnes insecteris minutias. (3.) Illud enim tuæ noxium foret conscientie; istud autem plus gravaret Pœnitentem, unde ei Sacramentum molestum redderetur, & odiosum. Si stabilem, quam teneas, regulam desideras, scito, nullam à Christo Fidelibus legem fuisse præscriptam confitendi omnia peccata commissa, sed ea solummodò, quorum post diligens examen meminisse possunt. (4.) Unde si diligentie tali satisfactum est, ad nullam ulterius adhibendam operam obligatur Pœnitens, longè verò minùs Confessarius. Ex hoc fundamento duo in praxi utiliter observanda deduco. Si quispiam te accesserit, quem nôsti semper accuratum tum in perquirendis, tum exponendis peccatis, noli eum pluribus

B

torque-

tosquere, (5.) sed posteaquam dicendi
 finem fecit, loco strictioris examinis
 tempus potius colloca imperitendo sa-
 lutaria documenta; Nec fisci procura-
 torem magis videaris imitari, qui in hoc
 solum curam intendit, ut in apertum
 protrahantur crimina potius, quam ut
 inculcetur horror delinquentibus! Quod
 si è contrario alius tibi occurrat, incurtus
 ac negligens, eum tu non teneris majore
 studio examinare, quam quo ipse uti
 debuerat, si sponte sua seipsum discuf-
 sisset. (6.) Itaque opus non erit ijs inter-
 rogationibus, quas ipse intra suam con-
 scientiam non instituerat, scrutando
 animi latebras, juxta virium suarum fa-
 cultatem. Hinc non est, cur terrearis,
 quando agrestes, rudes, minusque præ-
 parati te circumstant penitentes. Vis
 breviter eos expedire, & in pace dimit-
 tere? appositas illorum statui adhibe
 quæstiones, poterisque elicere eorum
 delicta, unâ cum numero, specie, ac cir-
 cumstantijs, in quorum notitiam neque
 ipsi qualicunque inquisitione pervenis-
 sent. (7.) Quod si aliquorum rationes ita
 confusas invenias, ut tuo labore eum
 gradum diligentæ nequeas assequi,
 quâ ipsi tenentur explicare, quis
 dubitat expedire, illos remitti, quoad
 melius disponantur, cum integritati ad
 hoc Sacramentum requisitæ satisfieri
 non possit in tali casu? Verùm admittite
 consilium meum. Tenta interrogando.
 Et si alium hinc fructum non referas, ef-
 ficies saltem, ut multi illorum, velut
 arthabone accepto, rursus ad te rever-
 tantur.

Quod verò molestissimum accidere
 solet ijs, qui contentibus aures præ-

bent, est numeri inquisitio. Populum
 bibit iniquitatem, velut aquam ex præ-
 terflante amne, ut calices non nume-
 ret, quos evacuat. Si aliter fieri non
 possit, non est cur teipsum affligat,
 Quando certus numerus sciri nequit,
 sufficit probabilis; perquire in genere
 tempus, quo peccato alicui fuerunt de-
 diti; sciscitare, quoties per mensem aut
 hebdomadem illud committere sint soliti.
 Imò circa quosdam actus internos,
 quales sunt odij, luxuriæ, nihil arctius
 (saltem ordinariè) in longioribus Con-
 fessionibus ita rigidè frequentiam exa-
 minare. (8.) quia plerumque explicari
 non potest absque periculo errandi sive
 per excessum, sive defectum; sed satis
 erit habere rationem temporis, quanto
 quis vel in discordia vixerit, vel mulier
 fuerit familiaris. Neque enim novum
 est, res, quæ ad calculum solent nume-
 rari, expendere ad mensuram. In
 quis est, qui ab Oeconomo tempore
 messis exigat granorum numerum? Re-
 stitit integras acervos modijs admitti,
 mos habet.

Necessè quoque non est præteritis
 Confessiones curiosius investigare, et
 que ad eas reperendas urgere peniten-
 tes, nisi in casu apertæ necessitatis: cu-
 jusmodi foret ex parte Sacerdotis, si ju-
 risdictione caruisset, vel ex parte peni-
 tentis, propositi & doloris defectus.
 Ceterùm, nisi compertum tibi sit de ma-
 nifesto errore, Jurisperitorum Regulam
 sequere, quæ docet, in dubio semper esse
 præsumendum in favorem actus, quod
 sit validus. Et licet Penitens ob exi-
 guam intellectus perspicaciam in ante-
 actis Confessionibus numerum peccato-

rum non nisi confusè indicasset, non erit propterea cogendus ad repetitionem majore studio faciendam: præsertim enim peccata etiam confusè enarrata sint directè absoluta, unde nulla est necessitas eadem iteratò explicandi. (9.)

Deinde cupio magnopere te parem gravèmq; esse interrogando circa materiam luxuriæ. (10.) ne tibi accidat, quod pictori, qui cum Helenam exquisitè diligentia depingeret, ejusdem cupidine exardescere cepit & accendi. Utere proinde verborum modestiâ, & quamvis subinde circumstantia maneret recta, quæ alioquin ad integritatem materialem spectaret, nihil interest; (11.) aliud enim majus bonum prævalet. Ad eò factet palus ista, ut consultum non sit, vel à Pœnitente vel à Confessario, ubi opus non est, roveri: sufficiat requirere speciem patrati sceleris, non vetò modum: & si ipsi vel ex invecundia vel ignorantia hunc vellent declarare: suaviter eos mone, necessarium non esse. Expediret hac in re imitari Philosophum illum, qui veritus, ne loquendo de simili materia os conspurcasset, carbone descripsit.

Haecenus egimus de ijs, qui sua peccata non aperiunt integrè, ob ignorantiam, & sunt muti cæci. Nunc dicendum est de illis, qui peccata sua non explicant, quia nolunt, laborantes malo deplorando, sùntque muti ac surdi. Dici non potest, quantum apud hos valeat periti Confessarij industria. Certum est, præcipuum Missionum lucrum & operæ pretium reportari ex isto hominum genere: quanquam hi fructus nobilissimè iasant metalli sub terra, procul ab homi-

num oculis remoti, æterno lateant Sacramenti sigillo occlusi. Frequenter accidit, ut animæ nonnullæ ex orci faucibus extrahantur, in quibus multos jam annos hærebant demersi, nullâ spe inde unquam evadendi. *Quomodo si eruat Pastor de ore leonis duo crura, aut extrinsum auricula, (quod fieri non posse videtur) si, eruentur Filij Israel. Amos. 3. 12.* Nunc ad praxin ipsam accedendo: Oportet te adhibere illam industriam, qua usum fuisse legimus Ezechielem in explorandis abominationibus latentibus intra templum. Viderat is parvum foramen in pariete: *Ecce foramen unum.* Jubetur istud à Deo dilatare: *Fode parietem, fode parietem:* quo factò, apparuit ostium, ita ut Propheta per illud commodè ingressus, potuerit inspicere abominationes pessimas. *Ezech. 8. 7.* Parvum foramen, est levis aliqua culpa, spontè à peccatore aperta. Necessè est, ut Confessarius suâ diligentia laxiorem reddat accessum, quem ad cor natùs est, pandâ que sibi ostium tam amplum, per quod penetrans lustrare & cognoscere possit, quidquid abominationum ibi latet absconditum. Rem clariùs accipe. Quando ad te venit Confessionis gratiâ juvenis aliquis, accusans se, quòd in templo tractaverit amores, liberiore miscuerit sermones, oculis majorem concesserit licentiam evagandi, itaque de reliquo nihil superaddit; Auditus istis, oportet dextrè à verbis & aspectibus progredi, & elicere cogitationes obscenas, ex his procedere ad consensum, hinc ad opera impura, secummet ipso, an cum alijs perpetrata, inchoatè, vel completa. Verum ad hoc ipsum

exequendum quantā opus est prudentiā, ne erretur! Hic enim exprimendum est pus ex ulcere, illic cavendum ne pars sana ac integra inficiatur, & malitia hæcenus incognita, doceatur. Ne dubites, Lumen cæleste, quod in hujusmodi casibus implorare debes, & experientia, quæ semper augetur exercitio, tibi per binos hosce scopulos viam monstrabunt, ut sine periculo transeas, illæso navigio. Disces hinc è longinquo tentare aditum, & sensim scopum attingere. Suggestent illa tibi verba modòsque generatim interrogandi, quæ à quibusdam citius, tardiùs ab alijs percipiuntur, prout quisque vitio affuetus vixit: Docebunt te etiam, quæ ratione interdum monstrando te negantis responsa non percepisse, obtineas Confessionem facti. Accidit aliquando, ut juvenis quidam liberè negaret peccatum mollietati, postea verò rogatus, quoties deliquisset? & à quot annis hoc vitio esset irretitus? an non semper in Confessionibus illud reticisset: candidè veritatem ediceret, sibi que sincerè virus è visceribus extrahi, quod sua sponte non poterat evomere. Tribunal hoc est, in quo, uti jam supra dictum fuit, non curatur, ut, qui nocens est, demonstretur innocens. Unde hic non sunt reprehendendæ interrogaciones, quæ dicuntur suggestivæ, quando cum ratione & convenienter proponuntur. *Diligens inquisitor, & subtilis investigator*, inquit S. Augustinus, *sapienter & quasi absente interrogat à Penitente, quod forsitan ignorat, vel præ verecundiâ veli ocellare. L. de vera & falsa Pœnit.* Vix credi potest, quantum conducant ipsas quoque formare quæstiones

ad eum modum, ut respondentem pœnitentia necesse non sit dicere, si ita fieri possit, quàm: Ita Pater, Non Pater. Quando solatio fuit mulieri Samaritanæ, quando licuit ipsi profiteri: *Hominem invenit, qui dixi mihi omnia, quæcumque feci? Jo. 4. 29.* Si ab ea postulatam fuisset, ut ultro turpissima sua proderet flagitia, Deus scit, an unquam eò se adduci passus fuisset. Ubi illa à Christo tantâ luxuriantate detegi sensit, facillimè ut confiteri, nullâ aliâ molestiâ, quàm respondendo tantummodò; *Propheta es tu.*

Potro in hoc genere Confessionum, antequam stantur, nullû signum eò, ex quo tibi supra modum, gravia videri peccata sua, colligant Penitentes; imò dic illis, te longè enormiora audivisse, neque ipsos primos esse, qui talia errant, aut perpetrârunt. Quando de numero interrogas, eum nomina, qui verosimiliùs major est, ut veritatem manifestaturi habeant potiùs quod decalant, vel certè non nisi modicum adijciant. Interea cave summo petere, ne admittitionis præbeas indicia, nève suspit, huc illuc te vertas, properesque immò dicè. Cogita, uno etiam frondis metu timidæ cervæ tam ægrè parturientis partum disturbari. Quin potiùs adde animos identidem hortando: quancumque enim miseræ animæ veneras usque ad partum, angantur & coqueantur, sapiùs tamen accidit, ut virius non sit pariendi. *Is. 37. 3.* Admonet illud gaudij, quod in cælo oritur ex conversione unius peccatoris; & quanta cum tranquillitate sint reversuri domum, benedicentes d:ei millies, quæ conscientias tantò allevârunt onere. Aliud non sit

SEGNE
CONCORDIES
INSTRUCIO
Pœnitent
Confessio
Parochi

perest remedium. Partu concepto, nulla sese liberandi invenitur via; aut parandum, aut moriendum.

Denique scito, intolerabilem fore errorem, qui in hoc puncto potest committi, quando absque urgente causâ aliquos amandares, sub prætextu, quod relegendæ ipsi essent multorum annorum confessiones, atque aded opus ijs foret longiore examine, plerumque hi, qui ex verecundiâ peccata reticent, sunt homines rudes, juvenes imprudentes & inexperti: hinc vivendi rationem tenent ut plurimum uniformem, neque intricatam habent conscientiam ex multitudine & varietate negotiorum. Acque idcirco si ipsi repetendæ essent præteritæ Confessiones, non erit tam laboriosû patienti atque exercitato Confessario, uti supra indicavimus, intra brevissimam horæ unius portionem accuratius instituere cum ipsis examen, quàm ipsi suammet operâ mense integro essent effecturi. Præterquam quod experientiâ teste hi examinis suscipiendi causâ dimissi, rarè soleant reverti, & quemadmodum feræ semel à venatore vulneratæ, neque straxæ, semper sint fugaciores.

Gravis hoc loco exoritur difficultas. Cum ista ita se habeant, quid ergo faciendum, quando in extraordinario penitentium concursu & multitudine duo hæc conveniunt, ex tua parte temporis angustia, in Pœnitente summa necessitas, ut interrogetur? In primis copia eorum, à quibus in tribusali circumdatus es, non debet immutare ordinem iudicij. Oporteret Confessarium habere cor simile arenæ maris, veluti sibi optaverat Salomon, quæ nec majore nec mi-

nore alluvione unquam movetur. Quid refert, multos esse Pœnitentes, qui expectant? melius est sanare paucos, quàm medicinam applicare multis, nullo consequente fructu. Verùm cum possit contingere, ut turba tibi in quibusdam temporis angustijs eâ non concedat prudenter uti temporis morâ, quæ aliàs extingeretur: Notandum est, an Pœnitenti incumbat necessitas Communionis sumendæ, an verò possit differri; si protogationem admittat, suaviter ipsi exponet, plus temporis exigi ab hac negotio, quod commodiùs & majore conscientia securitate aliàs confici possit; nomina diem quo redeat, si lubeat tuâ uti operâ. Quod si in aliud tempus rejici nequeat sine scandalo, vel admiratione, quæ accidere potest circa puellam observatam à suis domesticis, in hoc casu (quando Pœnitentem ad perfectæ Contritionis actum permovere non potes) exige peccata graviora, pro temporis brevitate, ac tum securè illum absolvet, hæc lege, ut in proxima Confessione dicat, quæ modò fuerunt omissa, (12.) Extremum hoc est remedium, sed necessarium, estque ipsissimum, quod servare debet Parocho, tunc, quando ad infirmum SS. Eucharistiam deportat, magnâ comitantium multitudine, quem in eo statu offendit, ut multarum sacrilegè peccatarum Confessionum indigeat repetitione, quæ tamen fieri non potest, sive ne morbum exasperet, sive ne periculo infamie eum exponat, (13.)

(1.) *Sotus 4. dist. 18. q. 2. art. 4.*

(2.) *Idem l. c. Card. de Lugo de Pœnit. disp. 22. S. 2. n. 19. Suarez. disp. 32. S. 3. n. 7. Henric. l. 6. c. 27.*

- Laym. l. 5. Tr. 6. c. 13. n. 10. Coninck, disp. 8. dub. 17. n. 131. Navarr. in Sum. c. 5. n. 2.
- (3.) De Lugo de Pœnit. disp. 16. scđ. 14. n. 150.
- (4.) Anton. Perez. de Pœnit. disp. 4. c. 4.
- (5.) Sorus l. c.
- (6.) Ant. Perez. l. c. De Lugo l. c. n. 590.
- (7.) De Lugo l. c. n. 593. Vasq. de Pœnit. q. 3. ar. 3. dub. 7. n. 5.
- (8.) Vasq. de Pœnit. q. 91. art. 1. dub. 1. n. 3.
- (9.) Ant. Perez l. c. n. 104. De Lugo De Pœnit. disp. 16. Scđ. 14. n. 58.
- (10.) Laym. de Pœnit. c. 13. n. 7. Navarr. in Man. c. 5. n. 4. Lugo l. c. n. 595.
- (11.) Coninck. de Sacr. disp. 8. dub. 17. n. 121. Castropal. de Sacr. Pœnit. disp. un. puncto. 19. §. 2. n. 4.
- (12.) Coninck. de Sacr. disp. 7. dub. 9. n. 77. Megala l. 5. Instit. c. 9. Rodriguez in Sum. c. 26.
- (13.) Zambran. de Pœnit. c. 4. dub. 8. n. 6. 7.

CAPUT III.

Quomodo imponenda sint Pœnitentia?

Expectant Platonici post triginta sex annorum millia annum unum magnum, plenum felicissimo influxu, quia tunc omnes caelestes sphaerae ac sidera ad eum revocabuntur situm, in quo creata primitus cursum suum exorsa sunt. Felices nos, si intra Ecclesiam tam amœnus rediret annus, quo non astra, sed mo-

res primævum tenerent ordinem, atque à Fidelibus laudabiles viderentur exerceri consuetudines, quas jam ab antiquo sustulit! Et quis nunc est, qui habeat notitiam distinctam sacrorum Canonum, & Decretorum, quæ à SS. Patribus in Concilijs fuerunt sancita, quorum virtute per Pœnitentiam septem, decem, duodecim annorum Deo pro peccato violatus honor resarciebatur? Et erant tamen ea tempora, quando quis indignus judicabatur Sacerdotis nomine, quinonad amissum tales calleret Canones. *Nix Sacerdotis nomen in eo consistare, qui tales Canones ignoraverit.* (1.)

Sufficiat, paucis proferre specimen, in Confusionem extremæ nostræ repudiatatis. Blasphemo (2.) Inponebant pœnitentiam septem annorum, & eundem fornicatori. (3.) Neque existimes Pœnitentiam hanc constitisse intra aliquot oscula terræ libanda. Jejunia in pane & aquâ rigorosissima, non uno die sed mensibus, & quidem continuatis; solitudo summa, cilicia, cinerum confectio, flagra, peregrinationes arduæ magno numero, Psalmorum, Orationum, &c. si volumus memorare etiam istud, servitia præstita in erigendis templorum edificijs, ad cultum honorisquæ divinum. Quod si fornicator esset Sacerdos, pœnitentia in decimum protraheretur annum. (4.) Si mulier, cum qua quis peccavit, fuisset quapiam ratione filia spiritualis, sive titulo Confessionis, Confirmationis, sive Baptismi, eo in casu duodecim annorum definita erat Pœnitentia. (5.) Quibus elapsis ambo in perpetuum monasterio includebantur. *Foraliquit adbe*

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
Pœnitentia
Confessio
Parochia